

WSSE WROCŁAW	INSTRUKCJA OGÓLNA ODDZIAŁU MIKROBIOLOGII I PARAZYTOLOGII IM-02	Strona / stron	1 z 5
		Data wydania	30.09.2025
		Nr wydania	04
		Nr egzemplarza	01
	OCENA STANU PRÓBEK I POSTĘPOWANIE Z PRÓBKAMI W ODDZIALE MIKROBIOLOGII I PARAZYTOLOGII		

1. CEL INSTRUKCJI:

Celem instrukcji jest:

- prawidłowa ocena próbek w chwili ich przyjęcia do laboratorium oraz zapewnienie optymalnych warunków ich przechowywania do momentu rozpoczęcia diagnostyki,
- przedstawienie sposobu dokumentowania procesu diagnostycznego (np. oznaczanie kierunków badań próbek w pracowni, dokumentowania przebiegu badań).

2. ZAKRES STOSOWANIA:

Instrukcja obowiązuje w Oddziale Mikrobiologii i Parazytologii Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej we Wrocławiu.

3. ODPOWIEDZIALNOŚĆ:

Osobami odpowiedzialnymi za stosowanie instrukcji jest fachowy personel Oddziału Mikrobiologii i Parazytologii.

4. TERMINY I DEFINICJE:

4.1. Temperatura pokojowa, temperatura otoczenia – temperatura w zakresie 20-25°C⁽¹⁾.

⁽¹⁾ zgodnie z 6.5

5. OPIS POSTĘPOWANIA:

5.1. Ocena dokumentacji próbki.

5.1.1. Każda próbka przyjęta do badań (bezpośrednio w pracowni lub za pośrednictwem Punktu Przyjmowania Próbek w Oddziale Mikrobiologii PP OM), powinna posiadać dokumenty przekazania próbki np. skierowanie do badań, zlecenie, protokół pobrania, w przypadku próbek z materiałem klinicznym dokumenty przekazania powinny spełniać aktualne wymogi prawne.

Należy zweryfikować zgodność danych na opakowaniu próbki i zleceniu.

5.1.2. W PP OM i w pracowni należy sprawdzić zgodność opisu próbki z dołączoną dokumentacją (np. skierowaniem)

5.2. Właściwa ocena próbki i przechowywanie próbek w pracowni

Rodzaj próbki	Ocena pozytywna	Ocena negatywna	Czas przechowania próbki przed badaniem – od momentu pobrania*
1. Krew/surowica do badań wirusologicznych i serologicznych	Ilość próbki: krew pobrana na skrzep ok. 5 ml, surowica minimum ok.1 ml	- hemoliza - mała ilość próbki	Próbki krwi przeznaczone do badań serologicznych należy jak najszybciej odwirować w celu uzyskania surowicy. Dopuszczalne jest przechowanie pobranej krwi do 24 h w temperaturze 5°C±3C. Surowicę przeznaczoną do badań można przechowywać w lodówce w temp. 5°C±3C w zależności od kierunku badania: Borrelia – 2 tygodnie; KZM – 5 dni. Leptospiroza – do 3 dni w temp. 5°C±3C. Jeżeli istnieje konieczność dłuższego przechowywania, materiał należy zamrozić i przechowywać w temperaturze <-25°C).
2. Krew do badań w kierunku Salmonella, Shigella	Ilość próbki: krew pobrana na skrzep 5 ml	- hemoliza - mała ilość próbki	Próbki krwi przeznaczone do badań bakteriologicznych w kierunku Salmonella, Shigella można przechowywać w temperaturze pokojowej do 2 godzin, w lodówce 5°C±3 do 24 h.

WSSE WROCLAW	INSTRUKCJA OGÓLNA ODDZIAŁU MIKROBIOLOGII I PARAZYTOLOGII IM-02	Strona / stron	2 z 5
		Data wydania	30.09.2025
		Nr wydania	04
		Nr egzemplarza	01
OCENA STANU PRÓBEK I POSTĘPOWANIE Z PRÓBKAMI W ODDZIALE MIKROBIOLOGII I PARAZYTOLOGII			

3. Kał do badań bakteriologicznych i mykologicznych	Próbka wielkości dużego orzecha laskowego z ewentualną domieszką krwi lub ropy. Przy stolcach płynnych ilość próbki 3 ml.	- brak lub mała ilość	Próbki kału do badań bakteriologicznych i mykologicznych można przechowywać w temperaturze pokojowej do 2 godz., w lodówce w temp. 5°C±3 do 24 h
4. Kał do badań parazytologicznych	Próbka wielkości orzecha włoskiego. Przy stolcach płynnych ½ wielkości pojemnika na kał.	- brak lub zbyt mała ilość	Kał do badań parazytologicznych można przechowywać w lodówce w temp. 5°C±3C do 72 h. Kał do badań w kierunku lambliozy metodą immunoenzymatyczną można przechowywać w temperaturze 5°C±3 do 48 h. Jeżeli próbki będą badane po upływie 48 h, kał należy przechowywać w temperaturze zamrażarki poniżej -20°C. Kał od osób powracających z tropików jest diagnozowany niezwłocznie po przyjęciu.
5. Obiekt do identyfikacji parazytologicznej	Próbka w pojemniku z niewielką ilością wody	-brak obiektu lub próbka wyschnięta	Próbkę przechowywać do 24 h od pobrania w temperaturze pokojowej. Dopuszcza się kwalifikację obiektu do badań po dłuższym czasie od pobrania, każdorazowo po konsultacji z Kierownikiem Technicznym lub osobą upoważnioną.
6. Kał do badań wirusologicznych, molekularnych	Próbka wielkości orzecha laskowego z ewentualną domieszką krwi lub ropy. Przy stolcach płynnych ilość próbki 1-3 ml (1-2 g).	- brak lub mała ilość Widoczne ślady pleśni	Próbki kału do badań wirusologicznych schorzeń jelitowych przechowywać w temp. 5±3°C do 72 h, W razie konieczności dłuższego przechowywania, materiał należy zamrozić w temperaturze < -25°C
7. Wymaz z odbytu /z kału, kał do badań bakteriologicznych	Wymazówka z kałem z podłożem transportowym Pojemnik z kałem	- brak śladu kału na wymazówce i w podłożu Brak kału w pojemniku Widoczne ślady pleśni Próbka wyschnięta	Wymazy z odbytu/ kału do badań bakteriologicznych można przechowywać w temperaturze pokojowej do 2 godz., w lodówce w temp. 5±3°C do 24 h. Wymaz pobrany na podłoże transportowe można przechowywać do 72 h *w temp 2- 8°C
8. Wymaz /wycier / odcisk okołoodbytniczy do badań parazytologicznych	Widoczny ślad poboru	- brak śladu poboru	Jajo owsika w środowisku zewnętrznym zachowuje się w formie niezmienionej przez 3 tygodnie.
9. Mocz do badania bakteriologicznego i mykologicznego	Próbka w ilości około 5 ml w zamkniętym, jałowym pojemniku	- zbyt mała ilość, pojemnik niejałowy lub otwarty	Próbki moczu przekazywane do badania bakteriologicznego i mykologicznego mogą być przechowywane w lodówce w temp. 5±3°C do 2 h w szczelnie zamkniętych pojemnikach.
10. Żółć do badania bakteriologicznego	Próbka w ilości około 2-3 ml w zamkniętej próbówce	- zbyt mała ilość, pojemnik otwarty	Próbki żółci do badań bakteriologicznych można przechowywać w temperaturze pokojowej do 2 godz., w lodówce w

WSSE WROCLAW	INSTRUKCJA OGÓLNA ODDZIAŁU MIKROBIOLOGII I PARAZYTOLOGII IM-02	Strona / stron	3 z 5
		Data wydania	30.09.2025
		Nr wydania	04
		Nr egzemplarza	01
OCENA STANU PRÓBEK I POSTĘPOWANIE Z PRÓBKAMI W ODDZIALE MIKROBIOLOGII I PARAZYTOLOGII			

			temp. $5\pm 3^{\circ}\text{C}$ do 24 h
11. Płyn mózgowo-rdzeniowy do badań serologicznych	Próbka w ilości około 1-3 ml w zamkniętej probówce/ pojemniczku	- zbyt mała ilość, pojemnik otwarty,	Próbki płynu mózgowo rdzeniowego do badań serologicznych można przechowywać w lodówce w temp. $5\pm 3^{\circ}\text{C}$ – 2 tygodnie; jeżeli istnieje konieczność dłuższego przechowywania, materiał należy zamrozić w temperaturze $< -25^{\circ}\text{C}$
12. Wymaz z : gardła, nosa, oka, ucha, pochwy, szyjki macicy, ropni, ran, owrzodzeń, przetok, cewki moczowej do badań bakteriologicznych i mykologicznego	Próbki na wymazówkach lub na podłożach transportowych	- próbka wyschnięta, pojemnik otwarty	Wymazy z gardła, nosa, ucha, oka, pochwy, szyjki macicy, ran, ropni, owrzodzeń, przetok, cewki moczowej, itd. do badań bakteriologicznych i mykologicznych można przechowywać po przyjęciu w pracowni w lodówce w temp. $5\pm 3^{\circ}\text{C}$ do 2 h w szczelnie zamkniętych pojemnikach.
13. Plwocina do badania bakteriologicznego i mykologicznego	Próbka w zamkniętym, jałowym pojemniku	- pojemnik otwarty	Plwocinę do badań bakteriologicznych i mykologicznych można przechowywać po przyjęciu w pracowni w lodówce w temp. $5\pm 3^{\circ}\text{C}$ do 2 h w szczelnie zamkniętym pojemniku.
14. Szczepy do potwierdzenia i identyfikacji	Próbka w zamkniętym pojemniku/ probówce/ płytce z podłożem	- pojemnik otwarty	Szczepy do potwierdzenia i identyfikacji można przechowywać w temperaturze pokojowej do 14 dni, (wkłucie na agarze amerykańskim)
15. Wskaźniki biologiczne skuteczności sterylizacji i dezynfekcji komorowej	Opakowanie nieuszkodzone	- uszkodzone opakowanie - brak wskaźnika w opakowaniu - spalony wskaźnik - wskaźniki przechowywane w temperaturze równej, niższej niż 0°C .	Test fiolkowy do kontroli procesu sterylizacji parą wodną można przechowywać w warunkach chłodniczych do 7 dni w temp. chłodni. Sporal S zabezpieczony przed zanieczyszczeniem i zawilgoceniem można przechowywać 72 godz.
16. Płytki kontaktowe	Próbka w zamkniętym, transportowym pojemniku	- pojemnik uszkodzony - uszkodzone, otwarte, zamrożone płytki	Płytki kontaktowe z pobranym materiałem można przechowywać nie dłużej niż 24 godz. bez dostępu światła w temp. od 5°C do 15°C .
17. Wymaz z powierzchni	Wymazówki zanurzone w płynie transportowym.	- próbka wyschnięta, pojemnik otwarty - rozlany płyn	Wymazy z powierzchni można przechowywać od momentu pobrania w warunkach chłodniczych w temp. $5^{\circ}\text{C}\pm 3^{\circ}\text{C}$ do 4h.
18. Próbka do badań jałowości i czystości mikrobiologicznej	Próbki w sterylnych pojemnikach lub opakowaniach	- uszkodzony pojemnik, opakowanie	Próbka do badań jałowości i czystości mikrobiologicznej - Próbki można przechowywać do 24h w sterylnych pojemnikach w temp. lodówki

WSSE WROCLAW	INSTRUKCJA OGÓLNA ODDZIAŁU MIKROBIOLOGII I PARAZYTOLOGII IM-02	Strona / stron 4 z 5	
		Data wydania 30.09.2025	
		Nr wydania 04	
		Nr egzemplarza 01	
	OCENA STANU PRÓBEK I POSTĘPOWANIE Z PRÓBKAMI W ODDZIALE MIKROBIOLOGII I PARAZYTOLOGII		

19. Próbkę do badań czystości mikrobiologicznej powietrza	Próbka w zamkniętym, transportowym pojemniku	- pojemnik uszkodzony - uszkodzone, otwarte, zamrożone płytki	Próbka do badań czystości mikrobiologicznej powietrza - Próbkę można przechowywać w szczelnie zamkniętym, transportowym pojemniku w temp. pokojowej do 5h.
20. Próbkę do badania w kierunku czystości mikrobiologicznej produktów niejadalnych	Próbki w opakowaniach fabrycznych lub innych opakowaniach zabezpieczone przez zleceniodawcę przed wtórną kontaminacją	Uszkodzenie opakowania fabrycznego otwarte opakowanie zabezpieczające Przekroczenie terminu ważności – próbki nadzorowe	Do 10 dni w temperaturze pokojowej.
21. Materiał do diagnostyki wirusów oddechowych (grypy, SARS-CoV-2, RSV) oraz zakażeń Mycoplasma pneumoniae, Legionella pneumophila, Chlamydia pneumoniae, bakteriami z rodzaju Bordetella, metodą rt RT-PCR - zgodnie z instrukcją producenta testu np. wymaz z gardła i nosa, nosogardzieli, aspirat z nosowej części gardła, popłuczyny z drzewa oskrzelowego, wysięk z ucha środkowego, Płyn mózgowo-rdzeniowy (dotyczy grypy) Plwocina (dotyczy legionellozy)	Próbki wymazów na wymazówkach z tworzywa sztucznego dakron, sztuczny jedwab umieszczone po pobraniu w ok.2 ml soli fizjologicznej/PBS lub próbki pobrane na zestawy komercyjne – zawierające gietką flokowaną wymazówkę z tworzywa sztucznego oraz probówkę z podłożem wirusologicznym Pozostałe materiały brak określonej ilości	Materiał pobrany na bawełniane wymazówki z drewnianym patyczkiem. Sucha wymazówka. Wymazówki z alginianu wapnia są niedopuszczalne Komercyjny zestaw do pobrań z przekroczonym terminem przydatności.	Zgodnie z instrukcją producenta testu/zestawu do pobrania próbki. Zasady przyjęte jeśli producent nie podaje wymogów oraz dla próbek pobranych na sól fizjologiczną/PBS: Jeżeli próbka będzie badana w dniu przyjęcia lub następnym dniu to przechowywać w temp. 5°C±3 Jeżeli próbka będzie badana w późniejszym terminie to opracowaną* próbkę można przechowywać w warunkach zamrożenia. Próbkę przebadaną i uzyskane izolaty RNA przechowywać w temp. -70°C. * Płyn zabezpieczający wymazówkę, po zworteksowaniu przeniesiony do kriotuby

- 5.3.** Istnieje możliwość odniesienia się do oceny zlecenia, właściwości próbek (np. podanie przyczyny dyskwalifikacji próbki do badań) na sprawozdaniu z badań. Jeżeli próbka w trakcie badania okaże się nie spełniać wymagań, należy ten fakt również ująć w sprawozdaniu z badania z adnotacją o wycofaniu próbki oraz o ponownym dostarczeniu próbki do badań lub odstępstwie od obowiązujących instrukcji, wymagań.
- 5.4.** W przypadku pobierania materiału do badań przez pracowników Lab-OM w punkcie pobrań zlokalizowanym w Laboratorium, zapisy z pobrania są prowadzone w „Rejestrze pobrań materiałów do badań” – załącznik nr 01, FM-06/IM-02.

WSSE WROCLAW	INSTRUKCJA OGÓLNA ODDZIAŁU MIKROBIOLOGII I PARAZYTOLOGII IM-02	Strona / stron	5 z 5
		Data wydania	30.09.2025
		Nr wydania	04
		Nr egzemplarza	01
	OCENA STANU PRÓBEK I POSTĘPOWANIE Z PRÓBKAMI W ODDZIALE MIKROBIOLOGII I PARAZYTOLOGII		

- 5.5. W Oddziale Mikrobiologii i Parazytologii obieg próbki (rejestrowanie, formułowanie wyniku, wydanie sprawozdania) odbywa się z wykorzystaniem **systemu informatycznego**. W przypadku awarii systemu dopuszczalne jest przyporządkowanie próbkom i zleceniom unikalnych numerów kodowych (zgodnie z 02 „Sposób oznaczania próbek w Oddziale Mikrobiologii i Parazytologii”) w celu możliwości zabezpieczenia ciągłości nadzoru nad próbką oraz późniejszej rejestracji.
- 5.6. Próbki do badań są przyjmowane w Punkcie Przyjmowania Próbek OM (PP OM) z wyjątkiem Pracowni CB, która przyjmuje próbki bezpośrednio do pracowni.
- 5.7. Dane zawarte przez klienta w zleceniu / umowie są podstawą identyfikacji kierunku badania w systemie elektronicznym obiegu próbki
Oznaczenie kierunków badań jest zgodnie z załącznikiem 02 „Sposób oznaczania próbek w Oddziale Mikrobiologii i Parazytologii”
- 5.8. Poza systemem informatycznym przebieg badania jest dokumentowany w formie zapisów technicznych/roboczych, co stanowi podstawę do wydania sprawozdania z badań zgodnie z procedura ogólną PJ-11. Za nadzór nad treścią i formą graficzną prowadzonych zapisów przebiegu badania odpowiedzialny jest Kierownik Techniczny danego kierunku badań.
- 5.9. W Oddziale Mikrobiologii i Parazytologii identyfikator sprawozdania z badań przyjmuje postać:
OM-Oddział Mikrobiologii i Parazytologii/ symbol pracowni- (opcjonalnie również kod literowy kierunku badań) / kod próbki / dwie ostatnie cyfry roku
- 5.10. Próbki po badaniach (jeśli to zasadne bądź możliwe) mogą zostać zachowane (np. do celów epidemiologicznych, jako dowód lub kontrola) w lodówce bądź zamrażarce zgodnie z IM-03, lub utrwalone w sposób adekwatny do rodzaju materiału i kierunku badania. Pozostałe zagadnienia w tej kwestii reguluje procedura ogólna PJ-10.

6. DOKUMENTY ZWIĄZANE.

- 6.1. IM-01 „Zlecenie badań. Pobieranie i transport materiału”
- 6.2. PJ-10 „Postępowanie z próbkami”
- 6.3. PJ-11 „Raportowanie wyników”
- 6.4. IM-03 „Postępowanie z odpadami i materiałem zakaźnym po czynnościach diagnostycznych”
- 6.5. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 30 czerwca 2025 r. w sprawie standardów jakości dla medycznych laboratoriów

7. WYKAZ ZAŁĄCZNIKÓW

- 7.1. Załącznik nr 01 „Rejestr pobrań materiałów do badań” FM-06/IM-02
- 7.2. Załącznik nr 02 „Sposób oznaczenia próbek w Oddziale Mikrobiologii i Parazytologii”